

عنوان مقاله:

بررسی عوامل موثر در پیدایش و تکامل مخروط افکنه های دامنه های جنوبی ارتفاعات جغتای با تاکید بر نقش تکتونیک (در محدوده ی غرب سبزوار)

محل انتشار:

فصلنامه جغرافیا و توسعه، دوره 15، شماره 47 (سال: 1396)

تعداد صفحات اصل مقاله: 20

نویسندگان:

جواد جمال آبادی - دکتری جغرافیای طبیعی، دانشکده جغرافیا و علوم محیطی، دانشگاه حکیم سبزواری

محمدعلی زنگنه اسدی - دانشیار جغرافیای طبیعی، دانشکده جغرافیا و علوم محیطی، دانشگاه حکیم سبزواری

ابوالقاسم امیر احمدی - دانشیار جغرافیای طبیعی، دانشکده جغرافیا و علوم محیطی، دانشگاه حکیم سبزواری

خلاصه مقاله:

هدف از پژوهش حاضر بررسی عوامل موثر در پیدایش و تکامل مخروط افکنه های دامنه ی جنوبی ارتفاعات جغتای در محدوده ی غرب سبزوار در استان خراسان رضوی است. برای دستیابی به هدف فوق ابتدا محدوده 25 حوضه آبریز و مخروط افکنه ها با استفاده از نقشه ها، عکسهای هوایی و با کمک نرم افزار GIS تعیین حدودگردید و با استفاده از برخی شاخص های ژئومورفیک به تحلیل فرایندهای موثر پرداخته شد. شاخص های مورد استفاده در این پژوهش عبارتند از شاخص نسبت پهنای کف دره به عمق دره (Vf)، گرادیان طول رودخانه (SL)، نسبت شکل حوضه (BS)، شاخص تقارن توپوگرافی عرضی (T)، شاخص قرینگی حوضه ی آبریز (Af)، سینوسیته جبهه کوهستان (Smf)، شاخص تسطیح شدگی جبهه کوهستان (Fd)، شاخص انتگرال فراز نما (Hi) و شاخص lat است که متوسطی از نتایج شاخص های فوق ارائه می نماید. نتایج مطالعات نشان می دهد که 5/71 درصد شاخص ها، منطقه را به لحاظ عملکرد نیروهای تکتونیکی در وضعیت فعال تا نیمه فعال معرفی می کنند که این مساله در شاخص lat نیز که از میانگین کلاس های سایر شاخص ها به دست می آید، نشان داده می شود. بر اساس این شاخص 4 درصد حوضه ها (غرب ساروق) از شرایط تکتونیکی فعال خیلی بالا، 56 درصد حوضه ها را در وضعیت تکتونیکی بالا و 40 درصد حوضه ها را در شرایط متوسطی از نظر تکتونیک قرار می دهد. بنابراین همه شاخص ها نقش عوامل تکتونیکی را در توسعه ی اکثر مخروط افکنه های منطقه تایید می نماید. بعلاوه وجود مخروط افکنه های نسبتا بزرگ در انتهای برخی از حوضه های کوچک، خود موید این امر است. بعد از این عامل می توان به تاثیر عوامل مشترک لیتولوژیکی، تکتونیکی با توجه به نوع و ماهیت گسل ها اشاره نمود، از جمله گسل های راندگی فعال منطقه که باعث روراندگی رسوبات نرم و مارن های پلیوسن و واحد فلیش ائوسن بر روی واحد سخت و کنگلومرای پلیوسن گردیده و تاثیر زیادی در تامین رسوب منطقه و گسترش مخروط افکنه های این ناحیه داشته است. بعلاوه مواردی با ایجاد تپه های مسدودکننده باعث انحراف کانال اصلی رودخانه از مسیر قبلی خود شده و مخروط های چند بخشی، نامتقارن و قطعه قطعه ایجاد نموده است. به این ترتیب می توان گفت در توسعه ی مخروط افکنه های منطقه عامل تکتونیک در درجه ی اول اهمیت و بعد از آن عامل سنگ شناسی و لیتولوژیکی قرار می گیرد. همچنین نتایج مطالعات نشان می دهد که بین مساحت حوضه ی آبریز تغذیه کننده با مساحت مخروط افکنه رابطه ی معناداری وجود دارد.

کلمات کلیدی:

تکامل مخروط افکنه، شاخص های ژئومورفیک، دامنه ی جنوبی ارتفاعات جغتای، غرب سبزوار

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/886399>

